

Het SMSje

Voorwoord van de voorzitter

Voor u ligt het eerste exemplaar van het SMSje in 2019. De redactie heeft wederom getracht enige relevante stukken voor u op te stellen of uit te werken en hiermee het reilen en zeilen van de MSMOG onder uw aandacht te brengen. In mijn ogen is dat prima gelukt. Inmiddels is de verwarming in onze Molenshuur te Noordbroek klaar en kan ons "clubhuis" het hele jaar door gebruikt worden. Hier zijn we heel blij mee. Mocht u activiteiten in de Molenshuur willen organiseren, u bent altijd van harte welkom.

Ik wens u veel leesplezier en mocht u vragen of wensen hebben, u bent altijd van harte welkom te reageren via info@msmog.nl of cc@msmog.nl.

Op de voorpagina de Entrepise te Kolham. Van deze molen staat een schitterende film op onze site.

Reint Huizenga

www.msmog.nl/478

Bestuursmededelingen

Onze nieuwe vrijwilligers Jacco de Maat, Gert Hogendorf, Jan Wehmeijer en Arnold Wierenga stellen zich kort voor. Arnold Wierenga is molenaar en werd benoemd op De Dellen, de anderen zijn aangemeld voor de cursus Molengids, maar Jan en Jacco hebben de ambitie om molenaar te worden. Gert wil zich nog nader oriënteren.

Entreprise

Zondag 18 november was er op de Entreprise in Kolham een groot probleem met alle zeilen: ze hingen alle vier scheef, alsof een of andere grappenmaker de linker bovenhoektouwen slapper had gemaakt. De vorige keren dat er gedraaid werd, zagen de zeilen er nog goed uit. Ik ben al 35 jaar molenaar, maar zoiets heb ik nog nooit meegemaakt en geen idee wat de oorzaak was. Molenzeilen horen mooi glad te hangen als een vliegtuigpropeller.

Om het ingewikkelde werken met een valbeveiligingstuig uit te sparen, werd er voorgesteld om de zwichtlijnen wat losjes te maken en vanuit het geopende rechter stormluis het linkerbovenhoektouw strakker aan te trekken. De litsen langs de kikkers en de beide onderhoektouwen bleven op hun plaats. Maar het störm-mantje tegen de keerstijl als sta-in-de-weg was nogal onhandig en werken aan de onderkant van de liggende roede leek bovendien minder aangenaam. Daarom werd het zeil 180 graden naar boven gedraaid. Door het eigen gewicht van de zeilen hingen ze dan vanzelf glad. Zoiets wanneer een broekspijp uit zichzelf over je heen valt.

www.msmog.nl/473

Roegwoldtocht

Het was op zaterdag 4 augustus jl. voor de derde keer het geval bij poldermolen De Ruiten: De molen was weer de 'schakel' tussen 't Roegwold en de Hoofdweg.

De organisatie van de fietstocht was ook weer in handen van Roegwold-boswachter Annet de Jong (Staatsbosbeheer) en de ondernemers aan de route.

De derde tocht was ook weer een groot succes. Ongeveer 700 fietsers meldden zich bij de vier startpunten op de route; in totaal kwamen daarvan 555 stempelen bij poldermolen De Ruiten.

Studenten

In augustus kregen 45 studenten, die aan de Rijksuniversiteit Groningen studeren, onder auspiciën van de Erasmus Student Network (ESN) de kans om de omgeving van hun gastuniversiteit te bekijken met o.a. de MSMOG en een korte excursie naar een kenmerkende plaats of object. Stel's Meulen was zo'n plaats. De studenten waren uit Groningen komen fietsen en verzamelden zich eerst bij De Graankorrel, het gebouwtje naast de kerk in Harkstede. Daarna werd de grote groep in vier kleinere groepen verdeeld, elk rond de 12 personen sterk, die beurtelings een viertal bijzondere plekken en objecten bezochten: de monumentale kerk in Harkstede, de begraafplaats in Scharmer, het "hertenkamp" van COSIS in Harkstede - waar men ook met een natje en droogje werd verzorgd - en last, but not least Stel's Meulen. De reacties waren heel positief en een vervolg werd afgesproken.

www.msmog.nl/468

Activiteitenkalender

- 11 en 12 mei Nationale Molendag
- 8 en 9 juni Groninger Molendag
- 14 en 15 september Open Monumentendag
- 2^e zaterdag van de maand Rondje Harkstede
- 2^e zaterdag van april tot oktober Rondje Midden Groningen
- Pronkjewailpad- inschrijven tot eind oktober 2019

Meer informatie op: www.msmog.nl/16

Officiële opening Ommetje Windlust te Overschild

Op vrijdag 10 mei 2019 zal de officiële opening van het Ommetje Windlust te Overschild verricht worden in dorpshuis De Pompel door de burgemeester van Midden-Groningen de heer Adriaan Hoogendoorn.

Het programma ziet er als volgt uit:

13.00 – 13.15 uur : inloop, ontvangst met koffie en petit fours

13.15 – 13.45 uur : opening voorzitter MSMOG en toespraak burgemeester

13.45 – 15.45 uur : wandeling van het Ommetje onder leiding van een gids

15.45 – 16.45 uur : afsluiting met hapje en drankje

Tijdens de wandeling zal een aantal stationnetjes bezocht worden o.a. molen Windlust inclusief het Motorhuisje, Enschede Aan Zee Wind, NH kerk, uitzicht Schildmeer en dorpshuis de Pompel.

U wordt van harte uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn en het Ommetje mee te lopen.

Meldt u zich wel even aan in verband met de catering via email: ommetje-windlust@msmog.nl.

Eindejaarsbijeenkomst

Tijdens de zeer goed bezochte eindejaarsbijeenkomst op 21 december 2018 werd, wegens verhuizing, afscheid genomen van twee molenaars. Het ging om Roelof Beugel en Remy Strijbosch. Verder namen we afscheid van Garreld van de Sande, bestuurslid van de vroegere Slochter Molenstichting (SMS) van 2010 tot 2015 en technisch adviseur van de vroegere Molenstichting Oldambt en van de MSMOG sinds maart 2015.

Roelof Beugel is meer dan 20 jaar molenaar geweest op de Fraeylemamolen aan de Groenedijk in Slochteren. Verder heeft hij veel bij gedragen aan de nieuwsbrief, het werven van donateurs en het opzetten van wandelingen, zoals de bekende tocht "van Fraeylema(borg) naar Fraeylema(molen)." Remy Strijbosch is 10 jaar molenaar geweest op Stel's Meulen te Harkstede en heeft zijn

steentje bijgedragen aan de vele (ook buitenlandse) bezoekers van Stel's Meulen o.a. in combinatie met het Rondje Harkstede. Uit

handen van Reint Huizenga, voorzitter MSMOG, kregen beide molenaars onder hartelijke dankzegging een in hout gelaserde foto van hun molen uitgereikt.

Vervolgens werd Garreld van de Sande door Grieto de Vries, bestuurslid technische zaken MSMOG, toegesproken. Wegens zijn grote verdiensten en adviezen bij de diverse (onderhouds) werkzaamheden van verschillende molens werd hem een VVV cadeaukaart overhandigd.

Door het vertrek van beide molenaars is het aantal molenaars van de MSMOG weer geslonken en is een aanvulling van het actieve molenaarsbestand voor de 10 koren- en poldermolens dringend gewenst. Geïnteresseerden in het behoud van dit cultureel erfgoed kunnen zich aanmelden bij de secretaris via secretaris@msmog.nl.

www.msmog.nl/476

25 jaar molenaar

Onlangs vierde de MSMOG het heuglijke feit dat zijn bestuurder Grieto de Vries reeds meer dan 25 jaar als molenaar actief is. Grieto is molenaar op de Noordstar te Noordbroek en is zijn carrière begonnen bij de Molenstichting Oldambt, waarvan hij tevens secretaris was.

Na de fusie in maart 2015 van deze stichting met de Slochter Molenstichting tot de nieuwe MSMOG trad Grieto toe tot het bestuur met de portefeuille technische zaken. Hij is dan ook één van de steunpilaren van de Technische Commissie. Om Grieto alsnog in het zonnetje te zetten kreeg hij uit handen van voorzitter Reint Huizenga een gelaserde foto van zijn molen, hetgeen zeer gewaardeerd werd.

www.msmog.nl/470

Cursus valbeveiliging

Zaterdag 20 oktober is het de derde zaterdag van oktober. Op die dag en op de eerste zaterdag van mei wordt door molenaar en instructeur Henk Klöpping een cursus valbeveiliging gegeven. Zoals te zien is op de foto hieronder is het niet voor niets dat we valbescherming leren gebruiken. Het zijn behoorlijke hoogtes, zeker op de Entreprijs. Nadat ieder eens omhoog is geklommen en vervolgens nog eens als "buddy" heeft gewerkt krijgt men uiteindelijk een certificaat, als bewijs dat men deze "speciale les", die door de MSMOG verplicht is gesteld voor alle molenaars en leerlingen, heeft gevolgd. Een geslaagde morgen. Inmiddels hebben alle nog actieve molenaars en leerlingen op onze molens deze les gevolgd. Volgend jaar mei de volgende!

Herstel Entreprise

Het gaande werk ziet er heel mooi en netjes uit, met gecorrigeerde wiggen en nieuwe wouterlatjes. De penbalk heeft nieuwe wiggen gekregen. De twee gebroken kammen (die met slotbouten waren hersteld) in de bovenbonkelaar zijn vervangen. Het bovenwiel is nu mooi gevat in de breedte van de vang. Maar wat ons erg tegenviel: wéér die vliegjes !. Vooral het houten plankier tussen de penbalk en de korte spruit is net een levend tapijt van 1 à 2 cm dik. Ik heb die planken omgekieperd en een geel wolkje dwarrelde schuin naar beneden. Het schijnt dat mooie dagen in oktober aantrekkelijk zijn voor graskvliegjes. Maar in ieder geval: de molen liep als een zonnetje! Wij hebben na overleg met elkaar de Entreprise achtergelaten met alle kapluiken nog open, om de kap hopelijk goed te laten doorwaaien. De komende week wordt er geen regen verwacht.

Motorhuisje Windlust

Uit het fonds Leefbaarheid – Duurzaamheid van de NAM, werd een bijdrage van € 17.000,- ontvangen ten behoeve van de restauratie en her-ingebruikneming van het Motorhuisje Windlust te Overschild.

Het Motorhuisje uit 1915-1916 is een Rijksmonument en staat naast de korenmolen Windlust. Tussen de molen en het motorhuisje was oorspronkelijk een verbinding voor de motoraandrijving, maar met het verwijderen van de motor uit het gebouwtje is ook deze verbinding verdwenen. Het bijbehorende motorhuisje zal waarschijnlijk weer een Brons motor gaan huisvesten om machinaal te kunnen malen en om daarmee een koppel stenen onderin de molen bij windstilte te laten draaien en de molen geschikt te maken voor educatie en bevorderen van het aantal bezoekers.

www.msmog.nl/402

Activiteitencommissie

Graag wil ik mij even aan u voorstellen: mijn naam is Fred Nieborg sinds midden 2018 betrokken bij de MSMOG. Omdat we met verschillende activiteiten binnen de Molenstichting zijn gestart, is een activiteitencommissie noodzakelijk. Met hulp van Harry Westerhof, Bert Steenhuizen, Reint Huizenga en ondergetekende, inmiddels benoemd tot voorzitter van deze commissie, kunnen we zeggen dat de samenwerking op een uitstekende wijze verloopt.

De onderstaande activiteiten waar deze commissie bij betrokken is, zijn van diverse aard en nog niet allemaal geheel uitgewerkt.

- Ommetje Westerse Molen waarvan de officiële opening reeds op 25 mei 2018 heeft plaats gevonden.
- Ommetje Windlust waarvan de opening is op 10 mei 2019.
- Workshop Windlust opgestart door Lo Meijerhof.
- Projectplan "Om Meuln en kerk", een festival te Noordbroek, gepland voor 2020 Er zijn diverse plaatselijke groepen bij betrokken.

- Fietsrondjes langs de 10 molens in het gebied van de MSMOG deze worden verdeeld in Fietsrondje 1 door het westelijke gebied langs Overschild, Harkstede, Kolham en de drie molens op de Groenedijk te Slochteren, totaal worden hier 6 molens bezocht. Fietsrondje 2 loopt door het oostelijke gebied langs de Noordstar, de Dellen, de Westermolen en de Noordermolen. Beide rondjes zijn ongeveer 40 km, gepland voor 2019/2020
- Pronkjewailpad is een wandelroute door de provincie Groningen, deze heeft een aanvraag gedaan om ook de molens op te nemen in de routes. Hierover wordt op dit moment overlegd.

Subsidie restauratie Westerse Molen

Zaterdag 16 maart jl. waren MSMOG bestuursleden Tjip Douwstra en Mario Post aanwezig bij de bekendmaking van de subsidietoekenning van de regeling Groot Onderhoud en Restauratie Rijksmonumenten Groningen (GRRG): per aanvraag is maximaal € 400.000,- beschikbaar voor groot onderhoud, waaronder restauratie en herbestemming, van rijksmonumenten. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Provincie Groningen en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) stellen in 2019 ruim 7,6 miljoen euro beschikbaar voor het onderhoud van rijksmonumenten in de Provincie Groningen en specifiek voor monumenten in het aardbevingsgebied. De aanvraag van Molenstichting Midden en Oost-Groningen voor de Westerse Molen in Nieuw Scheemda is gehonoreerd voor bijna €60.000. Dat maakten minister Ingrid van Engelshoven, gedeputeerde Fleur Gräper-van Koolwijk en directeur NCG Peter Spijkerman bekend tijdens een bezoek aan Winsum.

Er is een restauratieplan opgesteld voor het vervangen van de beide voeghouten en burgemeester van de Westerse Molen. De voeghouten zijn door houtrot aangetast en de huidige kapconstructie is zodanig verzwakt, dat vervanging noodzakelijk is. De molen heeft dan ook al ruim een jaar niet kunnen draaien.

Het bestuur is nu in gesprek met de Hollandsche Molen en het Scholtenfonds voor aanvullende financiering zodat de restauratie dit jaar kan worden uitgevoerd.

Historische verkenning Molen Windlust- deel1 -

We schrijven het jaar 1859 en bevinden ons in de omgeving die nu Overschild heet. Het is hier grotendeels onontgonnen gebied, er woont nauwelijks iemand, behalve enkele boeren die een karig bestaan leiden aangezien de grond, die ze bewerken, moerassig, onvruchtbaar en zuur is. Wegen zijn er nauwelijks, maar de Graauwedijk bestaat al. Die is door de monniken van Wittewierum aangelegd in de Middeleeuwen als waterkering voor een van de vele waterlopen en doet dienst als een onverharde kleiweg. Pas laat in de 19de eeuw zal de dijk met grind worden verhard. Er kruist ook nog een weg naar Hoeks-meer in het noorden naar het Schildmeer met enkele boerderijen naar het zuiden, de latere Kanaalweg en Meerweg. Op de topografische kaart van 1850 wordt het dorp Overschild nog niet genoemd. Het kruispunt bestaat al wel maar wordt Graauwdiek genoemd. Er lijken ook nog geen huizen te staan. Wat verder naar het oosten ligt het gebied Over 't Schild en Schildhuizen. Ook op de plek waar de Graauwedijk linksaf gaat bij de huidige Boerkenlaan/Tetjehorn ligt kennelijk een gehucht genaamd Overschild. Pas op de topografische kaart van 1936 is de naam Graauwedijk gewijzigd in Overschild. De dan al ingeburgerde naam "Overschild" wordt officieel de naam van het dorp zoals we het nu kennen. Hoewel de naam Graauwedijk nog tot 1962 wordt gehandhaafd in de boeken van Ten Boer.

Vrijwilligersbijeenkomst

Hieronder een kleine samenvatting van de onderwerpen van de vrijwilligersbijeenkomst van 19 maart jl.

Restauratie Westerse Molen en financiering, toelichting Mario Post. Grieto de Vries (secretaris van de Technische Commissie) benadrukt dat de nieuwe SIM-regeling (Subsidie Instandhouding Monumenten) financieel 10% minder gunstig is dan de BRIM-regeling. Dit betekent dat de financiering meer werk oplevert dan voorheen en dat er meer financiële bronnen aangeboord moeten worden om de financiering rond te krijgen. Verder is er aandacht voor veiligheid en risico. Wij gaan opnieuw een risico-

inventarisatie en evaluatie (RI & I) opstarten.

De laatste vond plaats in 2014. De elektriciteit in onze molens heeft alle aandacht, waarbij Grieto opmerkt, dat bij het onderhoud van de molens de inzet van vrijwilligers onontbeerlijk is.

Op 23 april a.s. krijgen we bezoek van het College B&W gemeente Midden-Groningen. We zijn bezig met een programma. In de toekomst ook bezoeken regelen met de gemeente Oldambt en Dagelijks Bestuur Waterschap Hunze en Aa's.

Samen met Erfgoedpartners weer bezig met het opzetten van een cursus Molengids in Noordbroek. We hebben nu 4 aanmeldingen maar er moeten er nog meer bij (minstens 7).

Ook zijn we bezig plannen te maken voor het opzetten van een nieuwe aanvullende molenaarsopleiding de zgn. opleiding "moleninstandhouder" met hulp van modulair onderwijs. In een nader stadium zullen we hier meer mededelingen over doen.

Kleuters in de molen

In het afgelopen halfjaar heeft een aantal kleutergroepen "Stel's Meuln" in Harkstede bezocht. Verschillende basisscholen zijn bezig met educatieve erfgoededucatietrajecten en kunnen daarvoor bij "Erfgoedpartners" een project aanvragen. Voor de kleuters is dat meestal "De Molenmuis". De kinderen werken een paar weken aan het project, de 'molenknecht' komt langs met een leskist en vertelt – indien mogelijk – een verhaal over molens en alles wat erbij komt kijken.

En natuurlijk mag de vaste bewoner, de muis, daarbij niet ontbreken!

Het project wordt afgesloten met een bezoek aan de molen en dat is natuurlijk een spannend gebeuren!

Zo'n bezoek duurt ongeveer een uur. De kinderen, de leerkracht en de ouders (begeleiding) worden door de molenaar en de molengids ontvangen en na een kort praatje, waarbij de kleuters o.a. te zien krijgen, hoe ze een trap op en vooral af moeten gaan begint de rondleiding. Het is prachtig om te zien, hoe de kinderen in de molen rondlopen en alles, wat ze op school hebben geleerd, nu écht kunnen bekijken.

Helaas is het niet altijd mogelijk om de stelling op te gaan. Als het geregend heeft wordt die spekglad en dan is de molenaar streng, want veiligheid gaat voor alles en op een natte stelling glijd je makkelijk uit. Maar voor de kleintjes is dat geen ramp, want er valt genoeg te beleven.

Na afloop neemt ieder kind een zelfgemaakt vouwmolentje mee naar huis, een mooie herinnering aan een geslaagd bezoek.

Coördinator "onderwijsinstellingen "

Met grote toewijding heeft Henk Helmantel de contacten onderhouden met Erfgoedpartners en de coördinatie gedaan ten aanzien van molenbezoek door kinderen van basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Henk heeft besloten deze functie neer te leggen en dus zijn we als MSMOG op zoek gegaan naar een nieuwe contactpersoon. We maken dan ook graag van de

gelegenheid gebruik om Henk ontzettend te bedanken dat hij deze taak met zoveel toewijding heeft gedaan. We zijn blij dat we Annet Brinkgreve bereid hebben gevonden deze taak over te nemen van Henk. Vanaf maart 2019 heeft Annet de contacten met Erfgoedpartners overgenomen. Daarmee waarborgen we het molenbezoek vanuit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Daarnaast zet de molenstichting ook de contacten met het bestuur van het Erasmus Student Network (ESN) voort. Dat betekent dat er activiteiten ook in 2019 worden gecontinueerd met ESN en dat Annet ook hierin de coördinatie op zich gaat nemen. En als laatste zal zij ook aanspreekpunt zijn voor Erfgoedpartners met betrekking tot de opleiding molengids. Ook dit jaar is het de bedoeling om een cursus te organiseren voor mensen die graag molengids willen worden. De cursus gaat starten zodra er zeven cursisten zijn. Voor meer informatie kunt contact opnemen via secretaris@msmog.nl

Samenwerking MSMOG en MMG

De molenstichting Midden- en Oost- Groningen (MSMOG) werkt al enige tijd samen met Marketing Midden Groningen (MMG). Deze samenwerking vertaalt zich in het verspreiden van folders van de molenstichting door MMG. Zo worden er folders van het Ommetje Westerse Molen en de algemene folder van de molens verspreid door deze organisatie. Ook nieuwe folders over workshops en wandel- en fietstochten zullen verspreid worden op deze manier. Ook worden activiteiten die MSMOG organiseert op de website van de molenstichting (www.msmog.nl) en op de site van MMG (<https://ontdekmiddengroningen.nl>) gepubliceerd. De molens van de stichting worden zo nog beter onder de aandacht gebracht. Elke tweede zaterdag van de maand, van april t/m oktober, zijn diverse molens geopend voor het publiek. Op dit zogenaamde Rondje Midden-Groningen zijn diverse kerken, molens, musea, galeries en andere bijzondere gebouwen open. Voor meer informatie over de molens van de molenstichting zie de website (www.msmog.nl)

De uitslag van de puzzel van de vorige SMS vind je op onze website, www.msmog.nl

Strepen maar..... woorden met "molen"

```

      C L
      N P
      L C B U
      W K O N
      M D M R V P
      M O O C I E
      M O N L O S E M
      E L Y E E Q H J
      A J E L N P N E G M
      R T N C A M P B T A
      E E E A R A M J A E T G
      J T N A U R O D S K E I
      M T S N R C V L V T N N K X
      O N R I S F M E A M U E E R
      S L E A R K B A N L N P E L L S
      M E L A A N A U A T X E Z I O O
      L V N O N N E W U S R Y W S P P M M
      K J T M E E C G V K Q G Q X S Z L Y
      Q K U J I L L H W R T P Z S I C A O M B
      T A T E G O O T I Z S B I V R R L N K X
      D Y Z Y S D M M R J J A U K P O A U C E B V
      I X Y A X S Z M O L E N B E K E N A V I L K
      U L G N A G N E L O M C H M P N I R A N E L O M
      Y C V M L P M K M O L E N G A N G E N Q E D X M
      P L Z C K D A P N E L O M S A A B N E L O M L D M L
      X X S T H C E N K S R A A N E L O M N W I Q A O P M
      M O L E N A A R S K N E C H T E N H O D E D I D X M O H
      R N M N F M O L E N A A R S G Q S Q Y W V E T F T V G D
      I S D X X F I C M O L E N A A R S Z O O N L C Q Z E H H G Q
      V Q F Z V I F F L X E Z N E J R E W U O B N E L O M M H F G

```

MOLENAAR
MOLENAARS
MOLENAARSGRAAF
MOLENAARSKNECHT
MOLENAARSKNECHTEN
MOLENAARSKNECHTS
MOLENAARSTER
MOLENAARSZOON
MOLENARIN
MOLENARINNETJE
MOLENAS
MOLENASSEN
MOLENBAAS
MOLENBEEK
MOLENBEKEN
MOLENBOUWER
MOLENGANG
MOLENGANGEN
MOLENKAPPEN
MOLENPAD
MOLENS
MOLENTJE
MOLENTJES

Met dank aan onze sponsors:

gemeente
Midden-Groningen

Colofon

Het 'SMSje' is een publicatie van de Molenstichting Midden- en Oost-Groningen. Dit is nummer 1 van jaargang 13 (April 2019).

© 2019 MSMOG Commissie Communicatie.

Web: www.msmsg.nl. Mail:

redactie@msmog.nl. Telefoon: 06-54656573.